

คำใจ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๓๑๑๐. เรื่อง “ยอมรับแล้วจบ หมดปมในใจ”

กราบนมัสการท่านอาจารย์ด้วยความเคารพอย่างสูง ขอโอกาสเล่าเรื่องราวถวายที่มาที่ไปก่อนครับ เมื่อราว ๑๒-๑๓ ปีเห็นจะได้ ผม ภรรยา และลูก รวมถึงเพื่อนๆ และลูกๆ ของเพื่อน ได้มีโอกาสสร้างพระพุทธรูปถวายวัดแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี หลังจากเสร็จเรื่องก็ชวนเพื่อนๆ และลูกๆ มาที่วัดพระอาจารย์นี้ ตั้งใจเลยว่าอยากจะให้ทุกคนได้มากราบพระอรหันต์องค์เป็นๆ แล้วรตู้ก็พากันมาถึงวัด ก็พากันขึ้นไปกราบพระอาจารย์

คำแรกที่ผมพูดขึ้น “เออ...พอดีผมปฏิบัติอยู่” แล้วจะพูดต่อ พระอาจารย์ก็ตวาดว่า “โกหก โกหก โกหก”

ตอนนั้นผมตกใจ แล้วก็วิ่งไปสั๊กพัก แล้วก็พูดแบบกลัวๆ ไปว่า “ผมแค่อยากชวนเพื่อนๆ มาปฏิบัติด้วยกันครับ”

พระอาจารย์จากคุ่มก็เมตตามาเป็นยิ้มแล้วก็สนทนาด้วย

ส่วนตัวเคารพและกลัวพระอาจารย์แล้วเป็นทุน ผมลงใจพระอาจารย์คนเดียว ยังไงซะถึงจะกลัวก็ไม่หนีครับ

ตอนนั้นรู้สึกลังบากๆ และสงสัยว่าทำไมพระอาจารย์ถึงตวาดเสียงดังกับเรา ท่านเห็นอะไร ท่านต้องการสอนอะไรเรา เรานี้สั้น รู้ตัวว่ากลัวจนหน้าและตัวแดงเลย ณ ตอนนั้นก็สงสัยในใจว่า เอ๊ะ! เราก็ปฏิบัติอยู่นะ หรือว่ามันอย่างไรกัน เราเคลียร์ใจไม่ได้ พระอาจารย์เมตตาจะสั่งสอนอะไรเรา ทำไมเรายังงงอย่างนี้ มันค้างในใจมานานเป็น ๑๐ ปี ในระหว่าง ๑๐ ปีกว่านี้นานๆ ก็เผลอมาสะกิดใจทีหนึ่ง แล้วเราก็คลายใจไม่ออกตลอด

แล้ววันหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้เอง ผมได้ฟังเทศน์ตอบคำถามของพระอาจารย์ ที่มีผู้หญิงท่านหนึ่งขอหนังสือประวัติพ่อแม่ครูอาจารย์ พระอาจารย์ดูว่าไม่ให้ ผมก็งง

พระอาจารย์ก็ดูว่า ถ้าเป็นธรรมก็จะให้ ถ้าไม่เป็นธรรม ไม่ให้ ไม่ให้ ไม่ให้

พระอาจารย์ดูว่าอวด ตอนนั้นสติผมมาเลย เหมือนกำลังดูสอนผมอยู่ มันแพงใจ

คืนนั้นหลังนั่งสมาธิจบ ผมก็ไปพิจารณาต่อไปเรื่อยๆ ที่นี้วางใจเป็นกลางลง แล้วมองตนเอง ณ ตอนนั้น สุดท้ายว่าได้สติ มันดำตัวเองได้ยาวเหยียด ไม่ว่าจะเรื่องปฏิบัติ ไม่ว่าจะเรื่องศีล ไม่ว่าจะเรื่องสติสัจ คำพูดออกมาแบบคนขาดสติ กิเลสเต็มหัวใจ น่าละอายจริงๆ สุดท้ายมันจบง่ายๆ ตรงยอมรับในความโง่เขลาเบาปัญญาและกิเลสหนาของตัวเองครับ

เฮ้อ! ตอนนี้อัจฉริยะถอนออกคล้ายแล้ว เรื่องนี้ไม่มีอะไรติดอีกแล้ว พอแค่ได้เป็นผู้เป็นคนกับเขาบ้าง มันหมดปมในใจ ผมจึงอยากเล่าถวาย เพื่อมีลูกศิษย์ท่านไหนเป็นอย่างกระผม จะได้เป็นประโยชน์ได้เช่นเดียวกับผม จะได้ใช้เวลาคืนสติได้เร็วขึ้น กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์

ตอบ : นี่คำถามนะ “ยอมรับแล้วจบ หมดปมในใจ”

เราอ่านแล้วนะ มันสะเทือนใจพอสมควร เราดูไป เขาเก็บไว้ในใจมา ๑๔ ปี คิดทีไรโผล่มาทุกที คิดทีไรโผล่มาทุกที ก็ไปกราบท่านอาจารย์ ทำไมท่านอาจารย์บอก โทก โทก โทก

เมื่อ ๑๐-๒๐ ปีที่แล้วมันอย่างว่าละ เราก็ยังไฟแรงๆ ใจ ใครมาคุยเรื่องปฏิบัติ ภาษาเรา มันก็โทกจริงๆ นั่นแหละ คือเขาปฏิบัติของเขาอย่างนั้นแล้วเขาไม่มีครูบาอาจารย์ เขาก็ไปตามกระแสอย่างนั้น แล้วครูบาอาจารย์โดยทั่วไปมันก็เป็นพุทธพาณิชย์ เป็นการเอาอกเอาใจ เป็นการเออออห่อหมก ใครพูดอย่างไรก็เออออไปกับเขาทั้งนั้นนะ เพื่อให้เขาได้สบายใจ เพื่อให้เขาไม่เป็นโทษเป็นภัย

แต่สำหรับเรานะ เรื่องภาวนา มันมาพูดต่อหน้า แล้วพูดโดยที่ ภาษาเรานะ ถ้าคนเป็นมันเห็นผิด เหมือนทำงาน ทำงานผิด ทำงานผิด หัวหน้านานเขาเห็น เขารู้ใช้ไหม ถ้าหัวหน้าเขาเห็น เขารู้ เขาจะสอนก็ได้หรือว่าเขาจะติเตียนก็ได้ เพราะทำงานเขาเสียหายไป

แต่ในการภาวนาๆ ภาวนาโกหกทั้งนั้นนะ วันนี้ยังพูดอยู่อย่างนี้ ถ้าโกหกก็ยังว่าโกหกอยู่นั่นแหละ เพราะอะไร

เพราะว่าเวลาครูบาอาจารย์ของเราะ หลวงตาพระมหาบัวท่านพูด เวลาท่านเทศนาว่าการ แล้วเราฟังแล้วเราต้องตีความ แล้วเราต้องเข้าใจคำพูดของท่าน ท่านพูดบ่อย แล้วพูดตลอดเวลา แล้วเป็นข้อเท็จจริงด้วยว่า การภาวนายากอยู่ ๒ คราว คราวเริ่มต้นกับถึงที่สุด เพราะอะไร เพราะท่านติดใจ

พรรษาแรกไปออกปฏิบัติเสื่อมหมดเลย คราวเริ่มต้น ไปหาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันกว่าจะฟื้นฟูมาได้ไง

มหา จิตใจนี้มันเหมือนเด็กๆ มันต้องการอาหาร ที่มันเสียไปแล้ว มันหายไปแล้วก็ปล่อยมันไป อย่าตามมันไป ถ้าตามไปนะ มันไม่มีวันจบวันสิ้น ก็ตามสิ่งที่ไม่มีความดับแล้วหายไป ก็ตามอยู่อย่างนั้นนะ แล้วมันจะได้ผลเมื่อไหร่ละ แล้วพวกที่ปฏิบัติ ว่างๆ ว่างๆ ก็ตามอยู่อย่างนั้นนะ มันจะจับตัวตนมันได้เมื่อไหร่ละ นี่ให้พุทโธๆ ไว้

ท่านบอกว่า ๓ วันแรกออกแทบระเบิด เพราะมันโยยหาความว่างในใจที่เคยเป็นไง แล้วถ้าเป็นสมาธิมันก็เป็นสมาธิได้ แต่มันไม่มีเหตุไม่มีผล ไม่มีการกระทำไง หลวงปู่มันถึงให้กำหนดพุทโธไง อานาปานสติไง มันต้องมีที่เกาะ มันต้องมีที่จับ มันเป็นขึ้นเป็นอัน มันจับต้องของมันได้ แล้วมันเข้าไปแล้วมันเป็นสมาธิ มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์แบบพร้อมตลอด นี่ถึงจะเป็นสมาธิ ถึงเป็นสมาธิแล้วมันก็ยังจะเสื่อม เพราะรักษาไม่เป็น

ฉะนั้น สิ่งที่ยากที่สุดคือคราวเริ่มต้น เพราะอะไร เพราะคนไม่ทำงานแล้วฝึกงาน คนไม่ทำงานแล้วฝึกงานนี้ยากมาก แต่คนเป็นงานแล้วทำงานมันก็เป็นงาน มันก็เป็นความยุ่งยากนั่นแหละ เพราะมันเป็นงาน แต่มันก็ยังทำได้เพราะมันทำเป็น ทำไม่เป็นๆ ล้มลุกคลุกคลานทั้งนั้นนะ แล้วเวลามานี้ก็ แหม! พุทธธรรมะนะ

เรานี่ใหม่ๆ โดนมาก เวลาใครมามันก็แบบว่าจะให้เขาไม่ขัดแย้งไง พิจารณากายๆ ถ้ามว่าถูกไหม ถูก เท่านั้นแหละบอกหลวงพ่อดำประกันว่าเขาบรรลุธรรม เพราะพิจารณากายแล้วเป็นพระโสดาบัน

ตั้งแต่นั้นมานี้ ถูก แต่มันถูกหมายความว่าทำเหตุถูก พยายามสร้างเหตุมา แต่บอกว่าคำว่า “ถูกของเรา” ก็ปฏิบัติถูกวิธี แต่ใจมันเป็นหรือยังล่ะ

พอบอกว่าถูก มันบอกว่าอาจารย์ยอมรับเลย ใครมาหาเรากลับไปเป็นพระอนาคามีแล้วกันล่ะ เรางงนะ

เวลาไปเจอใครนะ เขามาทักเรา บอก “หลวงพ่อ คนนั้นเป็นพระอนาคามี”

“ทำไมล่ะ”

“ก็หลวงพ่อไปแก้เขาไง”

“หา? แค่อยกขึ้นเนี่ยนะ”

เราคุยกับใคร คนนั้นเป็นพระอนาคามีนะ เขาไปอ้างกันนะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาพวกโยมมา ไข้อย่างโกหกๆ

คำว่า “โกหก” ก็แบบว่าที่ทำมาๆ ทำมานี่ถูกไหม ถูกที่พิธี พิธีกรรม วิธีปฏิบัติ แต่ถ้ามันจะเป็นจริงเป็นจัง จิตมันต้องมีสติสัมปชัญญะ มันต้องรู้ว่าผิดเป็นอย่างไร

ที่ทำๆ อยู่เนี่ยมันรำคาญนะ มันรำคาญที่ว่ามันไม่ลงเสียที มันรำคาญที่มันไม่ได้ผลเสียที มันหงุดหงิด...อย่างนั้นหรือเป็นธรรม

เวลามันถอดเสียถอดหนามนะ ใ๊ฮ้อ! แล้วถอดเสียถอดหนามนะ พุทโธๆ จิตมันมีสตินะ มันรู้มันเห็นนะ รู้ผิดแล้วมันทำถูก นี่รู้ถูกรู้ผิด วิธีการทำแล้วมันผิดแล้วรู้ว่าถูก ถ้าถูกแล้วมันก็เป็นการกระทำที่เริ่มต้นไง

แล้วพอรู้ถูกรู้ผิดมันก็ยังโเล่ ยังล้งเล่ อะไรถูกอะไรผิดไง เริ่มต้นไง มันก็ยังทำตัวเองยังไม่ถนัดไง ลองฝึกหัดมากเข้าๆ ผิดถูกบ่อยครั้งเข้าๆ จนแยกแยะว่า เออ! อย่างนี้ผิด อย่างนี้ถูก แล้วพยายามฝึกหัดให้มันดีขึ้น นี่ชำนาญในวิธี ชำนาญในการทำที่ถูกต้องที่ผิด

ฉะนั้น คำตอบนี้ เวลาเขียนมา ภาษาเรานะ เราทำให้เขาชุ่นซ้องหมองใจ ๑๐ กว่าปี เราก็ว่าจะว่าถูกหมดก็ไม่ไช้ละ คือทำให้เขาชุ่นซ้องหมองใจ

เขาบอกเลย ๑๒-๑๓ ปีที่แล้ว แล้วคิดอยู่ตลอดเวลา คิดที่ไรขึ้นมามันก็เสียดแทงใจตลอดเวลา แต่บังเอิญไป ฟังเทศน์หลวงพ่อบุญ ว่ามีผู้หญิงคนหนึ่งเขาขอประวัติครูบาอาจารย์ไปแจก

เขาขอมา เราก็ให้ไปแล้วเล่มหนึ่ง แล้วเขาก็ขอมาอีก พอขอมาอีก รู้แล้วแหละเขาไปแจกคนอื่น

เวลาขอมา เอาเล่มนั้นๆ แล้วคนที่เข้ามาขออย่างนี้เยอะมาก แล้วพวกพระนะ จากทางภาคอีสาน ที่แรกเขียนมา โอ้โฮ! ชื่นชมนะ เขาเป็นเลขาของเจ้าคณะภาค เขาบอกว่าจังหวัดหนองคาย

ตอนนั้นพิมพ์ประวัติหลวงปู่จวนนะ เขาชื่นชมนะ เขาบอกเขาอยู่จังหวัดหนองคาย แล้วพอพิมพ์ประวัติหลวงปู่จวน เขาชื่นชมว่าเป็นพระในจังหวัดนั้น อู้ฮู! เขาเขียนมาเยินยอ ขอชุดหนึ่ง

ให้ไปชุดหนึ่ง ๒-๓ วันมาอีกแล้ว พอรู้ว่าขอแล้วไปแจก เราบอกไม่ให้ พอไม่ให้ก็เขียนมารำพันเยอะแยะเลย ว่าเขาทำคุณงามความดี เขาทำประโยชน์ เขาจะทำ

เราเจอปัญหานี้มาเยอะมาก แล้วมีพระทำอย่างนี้เยอะมาก

เราอยู่กับหลวงตามา เขาพิมพ์ประวัติหลวงปู่มั่นแล้วไปถวายหลวงตา หลวงตาท่านบอกว่า เราก็พิมพ์เอง เพราะประวัติหลวงปู่มั่น ท่านเป็นคนเขียนเอง ท่านบอก เราเขียนเอง เราก็พิมพ์เอง แล้วเราก็แจกเอง โยมพิมพ์โยมก็แจกสิ ทำไมโยมพิมพ์แล้วทำไมต้องมาถวายละ

เขาถวายนิดหนึ่ง แล้วเขาก็ไปแจกต่อ แล้วเขาก็ไปขายเป็นสินค้า

กรณีที่เราทำเพราะเรามีประสบการณ์มาจากตอนอยู่กับหลวงตา ใครพิมพ์หนังสือ ใครพิมพ์อะไรมาก็จะมายัดเยียด มันเหมือนหลอกออนไลน์สมัยนี้เลย ขอให้เข้าถึงจุดผู้เสียหาย แล้วก็เอาเรื่องของผู้เสียหายไปหลอกคนอื่นอีกมากมาย เรื่องเป็นอย่างนี้มาตลอด

เพราะหลวงตาท่านรู้ทั้งหมด แล้วท่านก็รำคาญเรื่องอย่างนี้มาก คนคนหนึ่งจะทำคุณงามความดีเพื่อพระพุทธศาสนา ใ้พวกที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์มากมาย แล้วท่านก็ไม่ยุ่งกับเขา กันเขาออกไป ท่านจะพิมพ์เอง แจกเอง

เราก็เหมือนกัน พิมพ์หนังสือนี้เพราะหลวงตาท่านสั่งไว้เอง ท่านมาที่โพธาราม ตอนตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ ท่านสั่งไว้เลย ท่านก็คือเรา “เราเห็นว่าหนังสือกับเทปสำคัญนะ”

เราก็ทำเทปกับหนังสือมาตั้งแต่นั้น แล้วก็รอจังหวะ ถึงจังหวะแล้วเราก็ทำของเรา

โยมที่เขามาขอ เรายำคาญมาก ใ้ที่ขอแล้ว ใ้นี้มันหาเสียง หาเสียงโดยที่ไม่ลงทุนนะ แล้วหาเสียงโดยไม่ลงทุนนะ แล้วมันก็เป็นความวุ่นวาย ที่เราไล่ออกไป ไ้ไล่ออกไปเพราะอะไร

เพราะวัดต่างๆ มันมาตั้งแต่สมัยหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นนะ มันมีพระจังหวัดนครพนมหรืออย่างไร ปฏิบัติไม่ถูกต้อง แล้วก็ใ้แม่ชีเข้ามาควบคุม แล้วแม่ชีเข้ามาควบคุมแล้วแม่ชีนั้นก็ใหญ่ในวัด

คณะสงฆ์ในกองทัพธรรมสั่งใ้หลวงปู่ฝั้นเข้าไป หลวงปู่ฝั้นเข้าไปก็ไปเก็บเรื่องเก็บราวต่างๆ พอถึงที่สุดนะ รู้เรื่องทุกอย่างหมดแล้วก็ประชุมสงฆ์ ประชุมพระด้วยกัน พอประชุมเสร็จแล้วนะ ใ้เจ้าอาวาสนั้นออกไป ไ้ไล่เลย เพราะอะไร

เพราะตัวเองเป็นเจ้าอาวาส ตัวเองเป็นหัวหน้า แต่ไม่ควบคุมดูแล ไม่อบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ลูกหา ใ้แม่ชีเข้ามายิ่งใหญ่ แม่ชีก็จะมาอบรมสั่งสอน

ที่เราไล่ออกไป ไ้ไล่ไปเพราะเหตุนี้ไง

“พระสงฆ์สอนผิด อะไรๆ ก็พุทโธๆ เราจะมาสอนปัญญา”

หัวใจของมันคือการจะอบรมบ่มเพาะ ชี้ทาง แล้วมันจะออกนอกกลุ่มนอกทาง ของของเรา สิ่งที่สำคัญที่สุดคือถูกและผิด ถ้าถูกมันจะเข้าสู่สังฆธรรม

แล้วความถูกมันจะเข้าสู่สังฆธรรม ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมา กรรณฐานหรือผลของการประพฤติปฏิบัติฟากตายทั้งนั้น ฟากตาย ท่านพยายามของท่านด้วยความเข้มข้น

ด้วยการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรม ขนาดถูกต้องชอบธรรมที่จะไปชำระล้างกิเลส มันไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ อย่างที่เขาทำกัน

ผู้ถาม เวลาไปแล้วผมปฏิบัติอย่างนั้นๆ บอกว่าหลงฟอตवादเลย โกหกๆ ผมสะดุ้งเลย

ก็มันสอนกันสัพเพเหระ แล้วเวลาสุดท้ายแล้วเขาก็สอน สอนเสร็จแล้วก็มาหาพระสงฆ์ พระสงฆ์ก็สอน ก็เหมือนกัน มันจะแตกต่างกันตรงไหน

เหมือนกันคือพิธีกรรม แต่เวลาทำมันมีสัจจะหรือไม่ โกหกตัวเองหรือเปล่า จริงหรือไม่จริง

ไอ้ที่เวลาเราพูดนี้ก็เพื่อข้อเท็จจริงไง แต่เขาเองสติปัญญาไม่เท่ากัน เขาก็มองอยู่ที่พิธีกรรม อยู่ที่กิริยา มันก็ต้องนุ่มนวล มันก็ต้องชื่นชม มันก็ต้องยกย่อง มาถึงมาตवादเอาๆ อย่างนี้ ผังใจมาลิบกว่าปีแน่ะ

แต่เป็นบุญนะ เพราะฟังเทศน์ฯ เห็นไหม ก็มีคนเขาขอหนังสือ หนังสือนี้มีมามาก เราตัดทิ้งๆ ถ้าโดยทั่วไปนะ เขาก็ขอ เราก็จะให้ชุดหนึ่ง แต่มันมีหลายๆ คนเลย พอได้ไปแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นอย่างนี้ จะเป็นคอลเลกชัน จะสะสมให้เต็ม

วัดเรายังขาดเลย นี่หลวงปู่ขาวจบแล้ว หหมดแล้ว ใครมาขอ บอกหมดแล้ว องค์ไหนถ้าหมดแล้วคือหมดแล้ว เราเองยังขาดเลย เขาจะสะสม มันขอมาอย่างนี้เยอะมาก เรื่องหนังสือ

ฉะนั้น หนังสือนี้ ถ้าเราจะพูดถึงความบกพร่อง ไม่ดีงาม เราก็จะไม่มีโอกาสอย่างที่เราหลงตาท่านสั่งไว้ “ท่านสงฆ์ เราเห็นว่าหนังสือกับเทพ” ตอนนั้นก็หนังสือกับชิตีใจ ตอนนั้นก็หนังสือกับเว็บไซต์ “สิ่งนี้สำคัญมาก เห็นว่าสำคัญมาก”

ภาษาเรา เราก็เห็นอย่างนั้นเหมือนกัน เพราะเราบวชใหม่ๆ เราอ่านประวัติหลวงปู่ท่านนี้แหละ ปฏิปทาอุดงกรรมฐาน ทำอย่างนี้เลย ทำตามปฏิปทาเลย เพราะอะไร เพราะอยากจะทำปฏิบัติให้มันเป็นจริงขึ้นมา

แล้วตอนนี้พิมพ์หนังสือไปมันก็เป็นประโยชน์ แต่ทุกอย่างมันเป็นอนิจจังทั้งนั้น หนังสือนี้จะสิ้นสุดลงแล้ว เราจะพิมพ์หลวงปู่สุวัจน์องค์ต่อไป เพราะเราพิมพ์แต่สิ่งที่เราเชื่อมั่นว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะธรรมกับธรรมมันเข้ากัน องค์อื่นอาจจะมีบ้าง แล้วอาจจะไม่มีเลยก็ได้

ฉะนั้น องค์สุดท้ายคือหลวงปู่สุวัจน์ แล้วก็พิมพ์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น อีกรอบหนึ่ง แล้วหนังสือนี้จะจบแล้ว จบแล้ว

ทำคุณงามความดีหรือทำสิ่งใด มันมีเริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุด มันต้องจบลง จบลงที่ไหน จบลงที่หลวงตาท่านก็หยุดแจกหนังสือไป หลวงตาท่านหยุดแจกหนังสือ ท่านบอกว่าหนังสือท่านแจกอิมแล้วในท้องตลาด เพราะพออิมแล้ว ท่านแจกๆ พอแจกเสร็จแล้วคนก็เอาไปเป็นหนังสือเก่า เพราะมันอิมแล้วไง หนังสือเก่าเต็มไปหมด

นี่ก็เหมือนกัน เราจะจบแล้ว ทุกอย่างทำคุณงามความดีแล้ว มันเป็นวาระ มันเป็นที่ถึงเวลา หนังสือก็จะจบ

ฉะนั้น เวลาคนที่ฟังเทศน์หลวงพ่อมันมีคนจะมาขอหนังสือประวัติครูบาอาจารย์ หลวงพ่อก็ดูเอาๆ ใจ

เพราะมันไม่เป็นธรรมๆ ใจคำว่า “เป็นธรรมและไม่เป็นธรรม” เขาเอาไปคิด พอคิดแล้วมันไปไตร่ตรอง เขาบอกเลยนะ คำตัวเองได้เยอะแยะเลย คำตัวเองคือคำอารมณ์ที่มันโกรธ คำอารมณ์ที่มันไม่รู้เท่า อารมณ์ที่กระทบแล้วเราเศร้าใจ เราสะเทือนใจ แต่มันไม่มีเหตุไม่มีผลไง

แต่ถ้ามันเป็นธรรม มันมีเหตุมีผลสิ มีเหตุมีผลว่าเราพูดถูกหรือผิด ถ้ามันผิด เรายังยึดมั่นความผิดอยู่ การประพฤติปฏิบัติเราจะไปทางไหน

นี่ไง “แก้จิตแก้ยากนะ แก้จิตแก้ยากนะ”

นี่คือการแก้จิต จิตตภาวนา เราค้นคว้าหาจิตของตน แล้วจิตนี้มันต้องถูกต้องชอบธรรม ถ้าถูกต้องชอบธรรม สมดุลพอดี มันก็จะลงสู่ความสงบ พอลงสู่ความสงบ ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา มันก็จะปฏิกิริยาตามปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นในใจ

การปฏิบัติเริ่มต้นยากที่สุดยากตรงนี้ ยากตรงที่ว่า เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นสัตตญาณ เป็นต่างๆ มันเป็นโลกทั้งนั้น ถูก ถ้ามันถูกนะ มันก็สมดุลงood ก็แค่นั้นนะ คิดถูก ทำถูก ก็ถูกแค่นั้นนะ แต่มันไม่เกิดภาวนามยปัญญา มันไม่เห็นกิเลส มันไม่เป็นอริยสัจ มันไม่เป็นสติปัฏฐาน ๔ ถูกต้องชอบธรรม มันเป็นความชอบธรรมในวิทยาศาสตร์ ในทางโลก ในทางถูกและผิด ในเหตุและผล แต่มันเป็นเรื่องโลก โลกเพราะจิตมันไม่สงบไง มันไม่มีสมถกรรมฐานไง ถ้ามีสมถกรรมฐานมันถึงถูกต้องชอบธรรมไง พอถูกต้องชอบธรรม ยกขึ้นสู่วิปัสสนานะ เออ! คราวนี้ไอ้ที่ว่าเจ็บ ช้ำน้ำใจมาสิบกกว่าปี มันจะเป็นธรรมเลย

ที่ว่ามันไม่ชอบธรรม เราดูเพราะว่ามันไม่ชอบธรรม แต่ถ้าชอบธรรมนะ พยายามทำให้มันเข้าที่เข้าทาง แล้วทำให้มันเป็นธรรม ใจดวงนั้นมีมรรค ใจดวงนั้นจะมีผล แล้วมันจะเป็นความมหัศจรรย์

พระพุทธศาสนาหมัศจรรย์มาก มหัศจรรย์โดยปัจจัยตั้ง สันติภูมิโก สอนตนให้ได้ก่อน สอนตน แล้วเวลาสอนตนมันจะผิดมามากมายเลย แล้วถ้ามันถูก โอ้โฮ! ฉะนั้น ต่อไปนี้ใครปฏิบัติมาจะรู้เลย เพราะเราเป็นอย่างนั้นมาก่อนใช่ไหม มันผิดมา โอ้โฮ! ร้อยเปอร์เซ็นต์นะ แล้วกว่ามันจะถูก

เราอยู่กับครูบาอาจารย์ คนที่โดนหลวงตาตำมากที่สุดคือพระสงฆ์ โดนตำเข้า กลางวัน เย็น บนศาลาโดนทุกวัน ทุกวัน ตำรอบศาลาเลย ตำต่อหน้าโยมเลย จนโยมเขาไปขอหลวงตาเลยนะ “ท่านอาจารย์ ท่านอาจารย์จะเอ็ดพระ อย่าเอ็ดต่อหน้าโยมสิ พระเสียหน้านะ”

หลวงตาบอกว่า ต่อหน้าโยมนี่มันดี ดีที่สุดเลย เพราะกิเลสมันหน้าด้าน บอกมันแล้วมันไม่ฟัง

ฟัง แต่ไม่รู้

ฟัง แต่มันเข้าใจไม่ได้

ฟัง แต่แก้ไขไม่เป็น

ท่านก็ย้ำต่อหน้านะ ต่อหน้าโยมนี่มันดี กิเลสมันหน้าด้าน มันด้านนัก มันแก้ไม่ได้

เรานี่โดนมาเยอะมากเลย แต่ดีใจมาก ภูมิใจมาก เรามาเจออาจารย์ที่ดั่งาม อาจารย์ที่ไม่
กะล่อน อาจารย์ที่บอกว่าผิดคือผิด ก็เลสมันด้านในใจเรามันผิด พูดแล้วพูดอีก เราก็ทำแล้วทำ
อีก แต่มันไม่ได้ มันไม่ได้ ทำอย่างไรก็ได้ไม่ได้ เพราะมันยังไม่ได้ก็คือไม่ได้ ท่านก็ตอกย้ำบนศาลา
นั้นนะ

แจกอาหารนะ “ไอ้พระสองสิ่ง ไอ้พระหน้าโง่” แล้วชี้หน้าด้วยนะ โยมเต็มศาลาเลย ชี้
หน้านะ “ไอ้เจ๊กนั่นนะ”

ด่าอยู่อย่างนี้ จนโยมเขาสงสารนะ ไปพูดกับท่านว่า “ท่านอาจารย์ ท่านอาจารย์จะเอ็ด
พระ ไม่ควรเอ็ดต่อหน้าธารกำนัลนะ ควรจะไปเอ็ดกันตัวต่อตัว”

ท่านบอกเลย “ต่อหน้าคนนี่มันดี เพราะมันหน้าด้านนัก”

ภูมิใจอยู่

มีพยานบนศาลา พระเต็มไปหมด เวลาด่าเรา ใครก็เห็น มันไม่ได้เป็นเรื่องลับอะไร
หรอก แต่ไม่มีใครพูดอย่างนี้ แล้วก็ไม่เคยพูดด้วย

แต่วันนี้เขาทุกข์อยู่ ๑๔ ปี แล้วเขาคิดได้ เขาเขียนมาว่า “ผมถึงอยากเล่าถวาย เพื่อมีลูก
ศิษย์ท่านไหนที่เป็นอย่างกระผม จะได้ยังประโยชน์ได้เช่นเดียวกับผม จะได้ใช้เวลาคืนสติได้เร็ว
ขึ้น กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์อย่างสูง”

๑๔ ปีก็จะรู้เท่าทันกัน แต่ก็สาธุนะ เราฟังแล้วแบบว่าสงสารเขา เขามีปมในใจอยู่
ตอนนั้นเขาบอกว่าลงใจแล้ว สิ่งทีคาใจจบแล้ว จึงเขียนมาเพื่อประโยชน์กับคนอื่นด้วย จบ

ถาม : ข้อ ๓๑๑๑. เรื่อง “พิจารณาธาตุ”

น้อมกราบหลวงพ่อกะ จิตพิจารณากายทอง ผม ขน เล็บ และอื่นๆ วนไปตามอาการ ๓๒
ก็เริ่มใหม่ เป็นอุบายให้จิตอยู่ในกาย แล้วท่องพิจารณาซ้ำๆ ซ้ำๆ จิตเขาเห็นอวัยวะตามที่ท่องวน
ซ้ำๆ สิ่งที่เห็นคือจิตอยู่ในกาย เห็นอวัยวะภายในชัด

ความชัดนั้นก็เห็นความจริงด้วยว่า สิ่งที่เห็นนั้นสุดท้ายเป็นเพียงธาตุจริงๆ การเห็น
ขยายกว้างขึ้นเรื่อยๆ จากจุดเล็กๆ เห็นครอบคลุมทั่วทั้งกาย แม้ลิ้มตาก็เห็นชัดเหมือนตาเนื้อ

เป็นคำตอบประจักษ์ในจิตชัดเจนตลอดเวลา ปัญญาที่เกิดขึ้นมาทันทีว่า นั่นไม่ใช่เรา เห็นความแปรปรวน เปลี่ยนแปลง

การมีสติ สมาธิอยู่กับกาย ทำให้เห็นชัดว่านั่นเป็นเพียงธาตุ ๔ ประกอบรวมกัน เมื่อแยกฐานกายชัด ทำให้เห็นสิ่งอื่นชัดตามไปด้วย เห็นว่าจิตคิดในกาย ความจำอาการ ๓๒ ความรู้สึก ความรับรู้ไม่ใช่ธาตุ ทำให้เห็นสิ่งเหล่านี้ชัดเหมือนรูปที่จับต้องได้ ทั้งที่เป็นนาม ทำให้เห็นว่าจิตอยู่ในกายแบบนี้ก็เลสไม่เกิด

แต่ต่างจากเมื่อก่อนที่ไม่เห็นกาย ทำให้จิตยึดว่านี่เป็นเรา เวลาคิด จำ รับรู้ และรู้สึก เมื่อไม่เห็นความจริง ทำให้หลงว่านั่นเป็นเรา ก็เลสจึงเกิดขึ้น ยึดว่านั่นเป็นเรา สร้างภพชาติ

เห็นจิตท่องเที่ยวทอเอง (นาม) บวกกับเห็นกายเป็นธาตุ (รูป) นี่คือฐาน เมื่อกระทบกับภายนอก ไม่ไหล เพราะตาในเห็นว่าทั้งในและนอกเป็นธาตุจริงๆ ภาพภายในชัดว่าเห็นธาตุเสื่อม รววันสลาย เห็นความคิด ความจำ รับรู้ รู้สึกเกิดขึ้นแล้วดับไป ไม่ใช่เรา ไม่มีเรา เมื่อเห็นแบบนี้ไม่มีผลต่อจิต ก็เลสจึงไม่เกิด

การเห็นแยกรูป นามภายในแยกชัดกว่า เห็นชั้นแยกชัด จิตจึงตั้งมั่น ไม่ไหลเป็นเราไปเป็นอารมณ์ จิตกับอารมณ์จึงแยกกันเพราะเหตุนี้ค่ะ แต่ถ้าไม่เห็นแบบนี้ ไหลออกภายนอกก็ยังเป็นเรา

การภาวนา ภาวนาจนกว่าจิตไม่ไหลหรือคะ เพราะตอนนี้ยังชักเย่อกันอยู่ค่ะ

ตอบ : เห็นไหม นี่นักภาวนา แล้วนี้คำถาม แล้วเขาถามอย่างนี้ แล้วเวลามาเมื่อก่อนคำถามแรกมาก็มาอย่างนี้ ปฏิบัติเยี่ยม เวลาเท่าทันจิต จิตมันแยกกาย กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย ไม่มีอะไรสงสัย แต่ “การภาวนาจนกว่าจิตมันไม่ไหลหรือคะ เพราะตอนนี้ก็ยังชักเย่อกันอยู่ค่ะ”

มันโกหกทั้งนั้นนะ โกหก โกหก โกหก มันไร้สาระ แต่นี่ก็คือการฝึกหัดภาวนาไป การฝึกหัดภาวนาก็เริ่มต้นจากอย่างนี้ไง เริ่มต้นจากอย่างที่เราไม่รู้นี้ไง ก็เหมือนกับที่หลวงตาท่านพูดนะ การปฏิบัติมันยากอยู่ ๒ คราว คราวเริ่มต้นนี้

นี่เริ่มต้น จณพิจารณาณะ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ทองจณจิตมันสงบ จิตมันรู้มันเห็นนะ แต่สรุปคำถามไ้ “มันก็ชักเย่อกันอยู่อย่างนี้ แล้วภาวนาอย่างนี้ถูกไหม”

แต่เวลาคำถามมา เห็นไหม “มันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ของเรา มันแยกหมดแล้ว รู้เท่าทันมันหมด ก็เลสมันไม่เกิด”

เอ็งเห็นกิเลสหรือ

เวลามันเท่าทันนะ เพราะเห็นอย่างนี้กิเลสถึงไม่เกิด เขียนพรรณนามาเยอะเยอะไปหมดนะ แล้วมันผิดไหม

ถ้าวิธีปฏิบัติ ถ้าบอกว่าผิด ก็เลิกเลยไ้ ถ้าบอกว่าผิด ก็ไม่ทำกันอีกแล้วไ้ แล้วบอกอย่างไรละ

ใช่ ก็ทำอย่างนี้แหละ วิธีปฏิบัติถูกไหม ถูก แล้วสุดท้ายแล้วเป็นอย่างไร

มันก็ชักเย่อกันอยู่อย่างนี้ไ้ ปฏิบัติแล้วมันไม่ใช่เรา

ปฏิบัติถ้ามีสติ สติมันสมบูรณ์มันก็เห็นดีไ้ พอสติมันอ่อน มันก็เจ็บอีกแล้วไ้ เวลาฝึกหัดดี ฝึกหัดดีมันก็หยุดไ้ แล้วพอมันเมื่อยมันล้า มันอ่อนเพลีย มันก็ชักเย่อกันอยู่ไ้ แล้วทำให้มันดีขึ้นอย่างไรละ

ไ้ที่ไ้ว่าไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา

ถ้าไม่ใช่ของเรา ทำไมมันถึงชักเย่อละ ถ้ามันไม่ใช่เรา มันก็เป็นของมัน มันก็เป็นของเรา มันก็แยกกันไ้ แล้วนี่เวลาปฏิบัติถึงที่สุดแล้วมันก็ยังไหลอยู่ไ้ไ้ มันก็อยู่อย่างนี้

แม่น้ำเจ้าพระยานะ ปิง วัง ยม น่าน มารวมลงเป็นเจ้าพระยา ปิง วัง ยม น่าน มันก็มีต้นน้ำนะ ความรู้สึกนึกคิดมันต้นเหตุนะ แล้วต้นเหตุมันไหลอยู่ไ้ แล้วเอ็งก็มาถึงสมุทรปราการเลย มาสร้างเขื่อนอยู่ที่สมุทรปราการ

แล้วปิง วัง ยม น่าน เ็งก็ยังไม่รู้จักมันไง แล้วไอ้ข้างบนนั่นต้นน้ำอยู่ที่ไหนก็ยังไม่รู้ว่าต้นน้ำมันเกิดอย่างไร แล้วปิง วัง ยม น่าน มันเกิดจากที่ไหน แล้วมันมารวมกันที่ปากน้ำโพ เป็นเจ้าพระยา แล้วเจ้าพระยาไหลลงมา เราอยู่สมุทรปราการ มันมาอย่างไรละ

เหมือนกัน คำว่า “เหมือนกัน” โดยสามัญสำนึก ปุณฺณ กัลยาณชน นี่คือระบบ นี่คืออริยสัจ คนเกิดมาเป็นสมมุติ สมมุติตามเป็นจริงคือชีวิต ก็เลสเต้นหาความทะยานอยาก महाศาล เขาเรียกว่าปุณฺณ แล้วฝึกหัดขึ้นมาแล้วจะเป็นกัลยาณชน ทำสมาธิได้ดีขึ้น

ตรงนี้ก็เหมือนกัน ที่ทำ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ท่อง ถ้าท่องเวลาสติมันดี นั่นมันก็สงบ พอสงบ จิตใจมันดี มันก็เห็นถูกเห็นผิดทั้งนั้นนะ เห็นถูกเห็นผิดมันก็เป็นเรื่องโลกๆ ใจ โลกียะ

จิตสงบแล้ว คือ สมาธิ ปัญญา สมายิกขึ้นสู่วิปัสสนาถึงจะเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง จิตที่สงบแล้วเวลาน้อมไปเห็น เห็นใหม่ เวลาเห็นธาตุ มันเป็นธาตุ นั่นเป็นธาตุ เป็นวัตถุ ธาตุ นี่เป็นนามธาตุ มันเป็นธาตุ มันเป็นนาม นี่ถ้าจิตมันสงบมันรู้เห็นธาตุ มันก็เห็นปิง วัง ยม น่านไง

แม่น้ำเจ้าพระยามันเกิดมาจากไหน แม่น้ำเจ้าพระยามีแม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม แม่น่าน มารวมกันที่ปากน้ำโพ รวมที่ปากน้ำโพมันก็เป็นเจ้าพระยา เจ้าพระยามาถึงอยุธยา เจ้าพระยาเก่า เจ้าพระยาใหม่

เจ้าพระยาเก่ามันเป็นคิ่งน้ำ เขาก็ชุดใหม่ จากจะเป็นคลองชุดกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ในปัจจุบัน แม่น้ำเจ้าพระยาในอดีตมันกลายเป็นคลอง บางกอกใหญ่ บางกอกน้อยนั่นนะ แม่น้ำเจ้าพระยาเก่า แม่น้ำเจ้าพระยาใหม่

นี่ก็เหมือนกัน ใต้นั้นเป็นธาตุรู้ ใต้นี้เป็นนามธาตุ มันเป็นสมมุติไปทั้งนั้นนะ

ทีนี้ถ้าจะปฏิบัติให้มันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา ใจความสงบของใจเข้ามา ใจสงบแล้วถ้ามันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันรู้จักกิเลส เห็นกิเลสละ แล้วถ้ากิเลส มันเสื่อมไม่รู้ทันหรอก จิตมันเสื่อม ไม่ใช่กิเลสเสื่อม

พอจิตมันเสื่อม กิเลสละ มันกลับไปเป็นสมบุรณ์แบบเหมือนเดิม แล้วก็เหยียบย่ำเรา เราก็ทุกข์เราก็ยากอยู่อย่างนั้นนะ นี่คือการปฏิบัติตามข้อเท็จจริงในพระพุทธศาสนา

แต่เรา เราเกิดมาเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แต่มาเรเต็มหัวใจ เวลาปฏิบัติไปจะลุ่มๆ ดอนๆ อย่างนี้ แล้วครูบาอาจารย์ที่ไม่จริงก็ไต่กัน ยกย่องสรรเสริญกัน เป็นอุปาทานหมู่ สมาธิทำไม่เป็น

สมาธิทำเป็น มันจะเข้ามาคำถามนี้ ถ้าจิตสงบแล้วถ้าเห็นตามความเป็นจริง เป็นธาตุ นาม นามธาตุ เป็นธาตุ เป็นวัตถุธาตุ นี่ถ้ามันเห็นจริง แล้วจับพิจารณามันเป็นข้อเท็จจริง เห็นสติ ปฏิฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ใ้ที่ว่าชักเย่อ ไม่ชักเย่อ เดี่ยวรู้หมดนะ

ไ้นี้คำถามทั้งหมดเลย มันก็ตอบลงที่ว่า การภาวนามันชักเย่อ มันไหลไปหมด แล้วให้ทำอย่างไรต่อ

มันมีเหตุมีผลในตัวมันเองหมด แต่ครูบาอาจารย์ถูกหรือผิด เป็นหรือไม่เป็น ถ้าเป็น ชี้ถูก ชี้ผิดได้ทั้งนั้นนะ แล้วชี้ถูกชี้ผิดแล้วให้เหตุผลด้วย ให้อุบายด้วย ให้วิธีการกระทำด้วย แล้วไปกระทำให้ได้ขึ้นมา

ถ้าได้ขึ้นมา เป็นอันเดียวกัน อริยสัจมีหนึ่งเดียว ขณะ นิโรธ ดับทุกข์หมด สังโยชน์ขาด กิเลสตาย นั่นนะข้อเท็จจริงที่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านแสวงหามา แล้วสร้างคุณงามความดี มาไ้

เรายังภูมิใจ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ออกประพฤติปฏิบัติ เราพบครูบาอาจารย์ที่ถูกต้องชอบธรรม ครูบาอาจารย์ที่ดีงาม

เราเน่โดนยาละมาก หัวนี้เบะ ตายไปแล้วไม่รู้ที่รอบ ตายคาเท้าเลย แต่ยังนั่งภูมิใจอยู่นี้ เพราะครูบาอาจารย์ที่รู้รู้อย่างนี้ เห็นอย่างนี้ สอนได้อย่างนี้ หาจนตายไม่มี

หลวงตาพระมหาบัวบอกเลย ทองคำ เพชรนิลจินดามีค่า แต่มีเกลื่อนกลาดในโลก เพชรน้ำหนึ่ง ครูบาอาจารย์ที่แท้จริงหาแทบตาย แล้วเจอก็ไม่รู้จัก นั่งอยู่ต่อหน้าก็สบประมาท นั่งอยู่ต่อหน้าก็ดูถูกดูแคลน ไม่รู้จัก แต่ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมยกย่องสรรเสริญ

เราถึงภูมิใจว่าเราได้เกิดมาพบครูบาอาจารย์ที่ดีงาม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่เจี๊ยะ ที่ได้อบรมบ่มเพาะสั่งสอนเรามา เວ်